

Uittreksel uit de notulen van de gemeenteraad van 20 juni 2024

Aanwezig:	Bruno Peeters, Voorzitter gemeenteraad Kurt Ryon, Burgemeester Wim Mombaerts, Jelle Mombaerts, Geert Laureys, Hannelore Velaerts, Marleen Ral, Schepenen Karel Servranckx, Clémence Maes, Jan Van hoof, Rudy Peeters, Gilbert Jaspers, Liesbeth Degréve, Werner Vanderborght, Alen Cilibic, Yvette Van Daele, Griet Deroover, Arlette Verboomen, Christiana Willekens, Raadsleden Heidi Abeloos, Algemeen directeur
Verontschuldigd:	Sandra Ceuleers, Raadslid Peggy Lepage, Raadslid Ann Goovaerts, Raadslid
Afwezig:	Annie Berckmans, Raadslid

Subsidiereglement voor de aankoop van natuurgebieden door terreinbeherende natuurorganisaties

Aanleiding

Vraag van Natuurpunt nationaal (Natuurpunt Beheer vzw) over het verlenen van subsidies aan terreinbeherende natuurverenigingen voor de aankoop van gronden binnen de gemeente Steenokkerzeel met de bedoeling deze veilig te stellen, in te richten en te beheren als natuurgebied.

Feiten, context en argumentatie

Ondertekening Burgemeestersconvenant 2030 op 10 december 2020.

Bespreking van enkele belangrijke bepalingen in het subsidievoorstel:

1. Omtrent de gronden die in aanmerking komen voor betoelaging:

- gronden die op het gewestplan zijn aangeduid als bosgebied, groengebied of parkgebied;
- ofwel op de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen aangeduid zijn als grote eenheid natuur (GEN) of grote eenheid natuur in ontwikkeling,
- ofwel gelegen zijn in een gebied dat begrepen is in de Biologische Waarderingskaart van België (BWK) en aangeduid zijn als biologisch waardevol of zeer waardevol.
- niet gelegen zijn in Herbevestigd Agrarisch Gebied of in agrarisch gebied vastgesteld in ruimtelijke uitvoeringsplannen
- gedurende 2 volledige kalenderjaren niet opgenomen zijn in de dataset Landbouwgebruikspercelen van het departement Landbouw en Visserij.

In bijlage kaarten die de situatie in Steenokkerzeel weergeven.

Bespreking GEN/VEN

Het GEN is onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwervings- en Ondersteunend Netwerk (IVON), dit zijn een selectie van de waardevolste en gevoeligste natuurgebieden in Vlaanderen. Dit zijn gebieden waar natuurbehoud en natuurontwikkeling op de eerste plaats moeten komen om een representatief staal van de Vlaamse natuur in duurzaam stand te kunnen houden. In Steenokkerzeel komen die gebieden overeen met wat op het gewestplan aangeduid is als bosgebied en parkgebied. (Steenokkerzeel heeft geen groengebieden op het gewestplan)

Bespreking BWK

De Biologische Waarderingskaart 2018 brengt de vegetatie in kaart en geeft een biologische waardering aan de aanwezige ecotopen. Met deze kaart kan de 'kwaliteit' van de natuur in de gemeente worden ingeschat. Dat gaat van 'biologisch zeer waardevol' naar 'biologisch minder waardevol'. In de gebieden die rood gearceerd worden ("de Rode Lijst"), komt fauna en/of flora voor die met uitsterven bedreigd, bedreigd of kwetsbaar zijn.

Het voorstel houdt in dat de biologisch waardevolle en zeer waardevolle gebieden volgens de BWK in aanmerking komen voor betoelaging. Deze gebieden komen bijna overal overeen met parkgebied, bosgebied en VEN. Een aantal kleine zones zijn gelegen in landbouwgebied volgens het gewestplan, het gaat bijna overal om populierenaanplant, uitgezonderd 1 gebiedje mesofiel hooiland en 1 gebied alluviaal elzen-essenbos langsheen de Plattesteerbeek.

Akkers en intensieve graslanden zijn op de BWK steeds als minder waardevol gekarteerd, waardoor de subsidies niet gebruikt worden om landbouwgronden die in cultuur zijn aan te kopen.

Bespreking BWK in landbouwgebied

De waardevolle zones van de BWK, die gelegen zijn in landbouwgebied volgens het gewestplan bestaan grotendeels uit populierenaanplant, met daarnaast nog mesofiele hooiland en aanplant van loofhout.

De zeer waardevolle zone betreft slechts 1 klein gebiedje, namelijk het beekbegeleidende elzen-essenbos langs de Plattesteerbeek.

Zie ook aparte kaart in bijlage. De biologisch (zeer) waardevolle zones die gelegen zijn in landbouwgebied volgens het gewestplan zijn daar weergegeven met roze archering.

Zoals vermeld worden akkers en intensieve graslanden op de BWK steeds als minder waardevol gekarteerd, waardoor landbouwgronden die in cultuur zijn niet binnen de scope van dit reglement vallen.

De biologische waarde van de zones met populier zit 'm vooral in de ondergroei die er in de loop van de jaren is bijgekomen, dit kan een kruidige ondergroei zijn of struiken en bomen.

Verklaring bij de afkortingen op de kaart:

Voorvoegsel Ls = populierenbestand op vrij droge bodem

Voorvoegsel Lh = populierenbestand op vrij vochtige bodem (moeras- en vochtige vegetaties)

Achtersvoegsel i = ondergroei kruidige of ruigtevegetatie

Achtersvoegsel b = ondergroei bomen en struiken

Lsi = populierenbestand op vrij droge bodem met kruidige ondergroei of ruigtevegetatie

Lhi = populierenbestand op vrij vochtige bodem (moeras- en vochtige vegetaties) met kruidige ondergroei of ruigtevegetatie

Lhb = populierenbestand op vrij vochtige bodem met ondergroei van bomen en struiken

Lsb = populierenbestand op vrij droge bodem met -ondergroei van bomen en struiken

Verduidelijking populierenbestand:

<https://www.ecopedia.be/bwk/bwk-populierenbestand-lhi-lhb-lsi-lsb-lsh>

Verduidelijking alluviaal elzen-essenbos (va)

<https://www.ecopedia.be/bwk/bwk-alluviaal-elzen-essenbos-va>

Verduidelijking loofhoutaanplant (n)

<https://www.ecopedia.be/bwk/bwk-loofhoutaanplant-exclusief-populier-n>

Verduidelijking mesofiel hooiland (hu)

<https://www.ecopedia.be/bwk/bwk-mesofiel-hooiland-hu>

Omvormen van populierenaanplant naar natuurlijk bos

Natuurpunt wordt soms benaderd door eigenaren van populierenplantages die de bosbouw niet willen verder zetten. Plantages van populier zijn vrij vlot om te zetten naar natuurlijker bos.

Er zijn in onze contreien 2 inheemse populieren: ratelpopulier (pionier op zandgronden) en zwarte populier (soort van grindbanken van grote rivieren). Sinds lang is er een hybride populier gekweekt: de canadapopulier, die sterk lijkt op de zwarte populier. Gezien de sterke overeenkomst is de biodiversiteit die hiermee gepaard gaat ook zowat dezelfde. Dus op zich is populier nog steeds een biodivers genoeg om waardevol te zijn in bos. De veredeling gaat ondertussen verder met nog sneller groeiende klonen of soorten. er dan bv. kastanjes. Het bosbeeld van populierenaanplantingen is doorgaans niet het bosbeeld dat voor natuur ideaal is. Populieren hebben veel licht nodig, waardoor dus steeds weer alles naar kapvlakte gezet wordt en typische bossoorten zoals bosanemoon en daslook geen kans krijgen. De ondergroei zal zich dan eerder beperken tot brandnetels, braam en ruigtekruiden, op zich ook een natuurwaarde, maar niet het ideale bosbeeld. Als de aanplant met rust gelaten wordt komt er een spontane onderlaag van bv. hazelaar en dan kan voorjaarsflora zich wel ontwikkelen. De natuurwaarde varieert dus, maar doorgaans verloopt de overgang naar natuurlijker bos vlot.

2. Omtrent de gemeentelijke subsidie:

- de subsidie bedraagt maximum € 5.000 per jaar (dit is het totaalbedrag dat de gemeente per jaar voorziet in de begroting)
- de subsidie bedraagt maximum 30 % van de aankoopprijs, zoals deze voorkomt in de aankoopakten, inclusief de notaris- en registratiekosten. De vereniging bewijst deze kosten aan het gemeentebestuur.
- de cumulatieve subsidies die door overheden worden toegekend mogen in geen geval de 95 % van de aankoopkosten overschrijden, desgevallend zal de gemeentelijke subsidie worden gereduceerd. De vereniging bewijst de totaal verkregen of aangevraagde subsidies aan het gemeentebestuur.

3. Omtrent de verplichtingen voor de subsidieverkrijger:

- De gronden waarvan de aankoop door de gemeente Steenokkerzeel werden gesubsidieerd, mogen niet ontvreemd, noch aan het gebruik en de bestemming als natuurgebied worden onttrokken, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het college van burgemeester en schepenen. Het college kan voorwaarden stellen aan de eventuele toestemming.
- De verenigingen die voor de aankoop van gronden subsidies hebben verkregen, dienen een aanvraag tot erkenning van de betreffende gronden als natuurreservaat in

Situering binnen het klimaatactieplan:

Het aankopen van gronden zoals hierboven beschreven met het doel er kwaliteitsvolle natuur te ontwikkelen of in stand te houden door middel van kwalitatief beheer, geeft uitvoering aan het adaptatielink van het klimaatactieplan. Meer bepaald de strategie "bebossen en vergroenen" en het hoofdstuk 5.5 Adaptatie in de open ruimte - natuur en landbouw.

Om onze gemeenten klimaatbestendig te maken is het belangrijk om in te zetten op vergroening, zowel op niveau van de bebouwde omgeving (parken, bomen, hagen en gevelgroen) als op niveau van het landschap (bossen, grotere oppervlakten natuur).

Bossen en natuurgebieden temperen hitte en beperken de afstroom van water. Een voldoende uitgebreid, kwalitatief en sterk verbonden groenblauw netwerk is essentieel om planten- en diersoorten de kans te geven geschikt leefgebied te vinden in een veranderend klimaat. Gezonde kwaliteitsvolle natuur (ecosystemen) levert gratis tal van diensten die van onschatbare waarde zijn voor onze samenleving: opslag van CO₂, productie van zuiver water, ondersteuning van de voedselproductie, leveren van bouwmaterialen en brandstof, bestuiving van planten en gewassen, plaagbeheersing, goede luchtkwaliteit, regelen van het klimaat en koeling, bescherming tegen overstromingen, verdroging en erosie, ... Deze ecosysteemdiensten staan vandaag al onder druk door versnippering, verdroging, slechte waterkwaliteit, slechte luchtkwaliteit, vervuiling, gebruik van pesticiden en herbiciden, ...

De klimaatverandering betekent dat extreme weersomstandigheden vaker voorkomen (intensere neerslag op kortere tijdspanne, meer en intensere en langere hittegolven en meer droge perioden,

...). We hebben er daarom alle baat bij dat onze natuurgebieden in topconditie verkeren omdat ze een belangrijke ecosysteemdienst gaan moeten leveren: het bufferen van de effecten van de klimaatverandering. Het is dus meer dan ooit noodzakelijk om onze natuur veerkrachtig en robuust te maken en te houden, zodat ze zich kan aanpassen aan de gevolgen van de klimaatverandering en tegelijk de ecosysteemdiensten kan blijven leveren die we nodig hebben.

In bijlage is opgenomen:

- ontwerp-subsidiereglement
- Gewestplan
- Gewestplan met (zeer) waardevolle gebieden (BWK) in landbouwgebied
- Biologische waarderingskaart Steenokkerzeel
- Biologische waarderingskaart - enkel zeer waardevolle en waardevolle zones
- Kaart Vlaams Ecologisch Netwerk (met GEN-gebieden)
- Bos- en parkgebieden volgens het gewestplan

Juridische overwegingen

Het Decreet Lokaal Bestuur van 22 december 2017, en latere wijzigingen, meer bepaald artikel 40 en 41, betreffende de bevoegdheden van de gemeenteraad;

Het besluit van de gemeenteraad van 28 maart 2019, houdende vaststelling van het begrip 'dagelijks bestuur' in overeenstemming met artikel 41 van het Decreet Lokaal Bestuur.

Ondertekening Burgemeestersconvenant 2030 op 10 december 2020.

Adviezen en visum

Er werd advies gevraagd aan de landbouwwaad. Er werd een positief advies ontvangen op 19 januari 2024.

CBS 5 februari 2024 houdende schrijven van Landelijk Vlaanderen van 15 januari 2024: er werd advies ingewonnen bij raadsbureau GD&A. Het voorliggend subsidiereglement is niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Het klopt dat de doelstellingen van het reglement in principe ook door particulieren nagestreefd en gerealiseerd kunnen worden, maar het staat de gemeente in deze vrij om enkel de (erkende) natuurverenigingen in aanmerking te laten komen voor de subsidiesteun. Motivatie: (i) de afwezigheid van enig winstoogmerk in hoofde van de erkende natuurverenigingen, (ii) de grotere rechtszekerheid op een instandhouding en een deskundig beheer van de natuurgebieden, zoals volgend uit de statutaire bepalingen van erkende natuurverenigingen, (iii) ...

De beschikbare rechtspraak sluit in deze een onderscheid tussen erkende natuurverenigingen en particulieren niet (absoluut) uit. In andere aangelegenheden blijkt een onderscheid inzake de toekenning van subsidies voor overheidsbedrijven en erkende verenigingen versus particuliere bedrijven, uitdrukkelijk aanvaard te worden.

Het subsidiereglement zoals het nu voorligt is bij zeer veel gemeenten in gebruik. De gemeente Steenokkerzeel beschikt op dit moment niet over een subsidiereglement voor de aankoop van natuurgronden, het zou een grote stap zijn om met dit nieuwe reglement zowel terreinbeherende verenigingen als particulieren te gaan begunstigen.

De gemeente kan in de toekomst nog steeds beslissen om de begunstigden van het subsidiereglement uit te breiden naar particulieren met een lokale band.

Plaats in beleidsplan en budget

Voor deze uitgave is er nog geen krediet voorzien. Bij goedkeuring van het reglement dient er dus een bijkomend uitgavekrediet in de exploitatie van 5 000 EUR jaarlijks voorzien te worden. Dit kan toegevoegd worden bij de eerstvolgende aanpassing van het meerjarenplan 2020-2025.

Besluit:

Met 16 stemmen voor (Bruno Peeters, Kurt Ryon, Wim Mombaerts, Jelle Mombaerts, Geert Laureys, Hannelore Velaerts, Marleen Raï, Clémence Maes, Jan Van hoof, Rudy Peeters, Gilbert Jaspers, Liesbeth Degrève, Werner Vanderborght, Yvette Van Daele, Griet Deroover, Christiana Willekens), 3 stemmen tegen (Karel Servranckx, Alen Cilic, Arlette Verboomen)

1. De raad neemt kennis van het reglement voor de aankoop van natuurgebieden door terreinbeherende natuurverenigingen
2. De raad keurt het reglement goed.

Namens de raad

Heidi Abeloos
Algemeen directeur

Bruno Peeters
Voorzitter gemeenteraad

Voor eensluidend afschrift

[SIG01]

[SIG02]

[VERIFY]